

Norrländsk regionstudie 2010
Informationsblad 2: Regionaliseringsopinionen

Medborgarna ljumma i fråga om Norrlands regionalisering

Regionfrågan är inte lika het bland norrlänningarna som för två år sedan. Det visar siffror från en aktuell undersökning genomförd av forskare från de tre nordligaste universiteten. Färre norrlänningar har bestämda åsikter i fråga om att bilda större regioner i norra Sverige. De som har en uppfattning vill inte att landstingen ska slå ihop till större regioner utan vill i första hand att varje landsting ska ombildas till egna regioner. Trots detta anser ändå de flesta att större regioner skulle bidra till Norrlands utveckling.

I norra Sverige diskuterar politikerna ifall och hur landstingen skall slås samman till större direktvalda regioner som då också skulle få ta över ansvar från staten för den regionala utvecklingen i Norrland. Tanken är att detta skall skapa större kraft i utvecklingsarbetet och ge möjlighet att fatta beslut om norra Sveriges utveckling närmare medborgarna. För närvarande tyder det mesta på att det kommer att bli två regioner för norra Sverige – en för Norrbotten och Västerbotten och en för Västernorrland och Jämtland. Några oklarheter i fråga om vart gränskommunerna ska gå återstår dock att lösa.

Under hösten 2010 genomfördes en undersökning bland 4000 slumpmässigt utvalda medborgare från de fyra nordligaste länen med frågor om bl.a. norrlands regionalisering. En liknande undersökning genomfördes två år tidigare vilket gör det möjligt att jämföra hur opinionen förändrats över tid. Den viktigaste skillnaden är att färre har bestämda åsikter i frågan. Däremot är åsikterna förhållandevis stabila. Även om olika frågor ställdes vid de olika tillfällena framgår det tydligt att de flesta inte vill ha större regioner och att en majoritet förespråkar att varje landsting ska bilda var sin egen region. Svarsfördelningen redovisas i tabell 1.

I detta informationsblad sammanfattas några slutsatser från en medborgarundersökning genomförd inom ramen för Norrländsk regionstudie 2010. Ett slumpmässigt urval av norrlänningar har fått besvara en enkät med frågor om Norrlands utvecklingsförutsättningar. För mer information om undersökningen se bilaga.

Frågor som behandlas i detta informationsblad besvaras av professor Anders Lidström, statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet. Tel 090-786 61 81, 070-691 32 99. E-post: anders.lidstrom@pol.umu.se

Tabell 1 Medborgarnas uppfattningar om olika regionaliseringsalternativ 2010, procent

Förslag	Mest fördelar	Varken eller	Mest nackdelar	Ingen uppfattn	Balans	Summa	Antal svar
Varje landsting bildar egen region	27	22	15	34	+12	100	2281
De fyra landstingen slås ihop till två större regioner	19	14	33	34	-14	100	2288
De fyra landstingen slås ihop till en stor region	14	8	55	33	-41	100	2291

Anm: Balansmättet utgörs av procentskillnaden mellan mest fördelar och mest nackdelar

Motståndet mot att de fyra landstingen skulle slås samman till en Norrlandsregion är således stort. År 2008 ställdes en liknande fråga men gällde då bara ett alternativ, nämligen att de fyra landstingen skulle slås ihop till två större regioner. Svarsfördelningen framgår av tabell 2.

Tabell 2 Medborgarnas uppfattningar om de regioner som var aktuella 2008, procent

	Mest fördelar	Varken eller	Mest nackdelar	Ingen uppfattn	Balans	Summa	Antal svar
De två regionalalternativen	22	20	38	20	-16	100	2304

Anm: De två alternativ som var aktuella 2008 var Region MittSverige (Jämtlands län samt Sundsvall och Ånge kommuner) och Region Norrland (Norbottens och Västerbottens län samt återstoden av Västernorrlands län).

Som framgår av tabellen är det inte procentbalansen förändrats nämnvärt i jämförelse med alternativet 2010 om två större regioner. Av detta kan man dra slutsatsen att opinionsläget är stabilt. Däremot var det bara 20 procent som inte hade någon uppfattning 2008 mot 33-34 procent 2010. Färre är således intresserade av frågan idag. Det finns emellertid stora skillnader mellan länen. Tabell 3 redovisar procentbalanserna från både 2008 och 2010 års undersökningar.

Tabell 3 Medborgarnas uppfattningar om de olika regionaliseringsalternativen 2008 och 2010, fördelade på län. Balansmätt

	Norbottens län	Västerbottens län	Västernorrlands län	Jämtlands län
Undersökningen 2008: De två regionalalternativen	-37	-17	-3	0
Undersökningen 2010: Varje landsting bildar egen region	21	13	1	10
De fyra landstingen slås ihop till två större regioner	-41	-11	2	-3
De fyra landstingen slås ihop till en stor region	-51	-26	-22	-31

De skillnader mellan länen som framträdde 2008 har bestått även i 2010 års undersökning. Det är tydligt att motståndet mot sammanslagningar av landsting är störst bland norrbottningarna. Här finns också det starkaste stödet för att landstinget skall bilda en egen region. Även i övriga norrlandslän är medborgarna tydligt motståndare till att slå ihop alla fyra landsting till en stor region. I Jämtland och Västernorrland finns dock ungefär lika många förespråkare som motståndare till alternativet att slå ihop landstingen till två regioner.

Vi har också bett de svarande bedöma vilka konsekvenser större direktvalda regioner skulle kunna få för norra Sverige. Svaren på dessa frågor ger en mer mångfasetterad bild, vilket framgår av tabell 4.

Tabell 4 Medborgarnas bedömningar 2010 av tänkbara konsekvenser av att bilda större direktvalda regioner, procent

	Stämmer helt/ delvis	Stämmer knappast/ inte alls	Balans
Ökar norra Sveriges konkurrenskraft	39	26	+13
Förbättrar demokratin	17	47	-30
Stärka områdets ekonomiska utveckling	35	29	+6
Missgynnar delar av regionen	50	15	+35
Skapar bättre förutsättningar för specialistsjukvård	47	19	+28
Skapar större samhörighet bland medborgarna i norra Sverige	29	37	-12

Trots att så många är motståndare till att bilda större regioner i norra Sverige menar de flesta ändå att sådana skulle bidra till att öka landsändans konkurrenskraft och stärka dess ekonomiska utveckling. De skulle också bidra till att skapa bättre förutsättningar för specialistsjukvården. Men på minussidan menar de flesta att större regioner skulle leda till sämre demokrati, att vissa delar av regionen skulle missgynnas och (kanske lite förvånande) att de inte skulle bidra till större samhörighetskänsla bland norrlänningarna. Även om det skulle kunna finnas vinster i form av ekonomi, utvecklingskraft och service tycks ändå nackdelarna överväga i norrlänningarnas samlade bedömning.

Bilaga: Om Norrländsk regionstudie 2010

I norra Sverige finns långt gångna förslag om att få ersätta landstingen med nya större regioner. Detta forskningsprojekt följer regionaliseringsprocessen i region Norrland under 2010 och 2011 och undersöker vilka uppfattningar medborgarna har om regionalisering och utvecklingsförutsättningar i de nordligaste länen. Projektet är en direkt fortsättning på ett tidigare forskningsprojekt – Norrländsk regionstudie 2008 – som slutredovisades i rapporten *Kan norra Sverige regionaliseras?*

Projektet finansieras av de tre nordligaste landstingen samt Umeå universitet men genomförs självständigt av en forskargrupp vid Umeå universitet, Luleå tekniska universitet och Mittuniversitetet i Sundsvall. Forskarna kommer från statsvetenskap, kulturgeografi, ekonomisk historia, genusvetenskap samt medie- och kommunikationsvetenskap. Det leds av professor Anders Lidström, statsvetenskapliga institutionen, Umeå universitet.

Medborgarundersökningen – *Medborgare i Norr 2010* - genomfördes under perioden september 2010-februari 2011 bland ett slumpmässigt urval om 4000 personer i åldersgruppen 15-85 år som är bosatta i något av de fyra nordligaste länen. När insamlingsarbetet avslutats hade enkäten besvarats av 64 procent. Undersökningens genomförande och till en del även frågornas innehåll har samordnats med liknande undersökningar i Skåne och Västra Götaland. Avsikten är att därigenom göra det möjligt att jämföra regionaliseringarna i södra, västra och norra Sverige. Tanken är också att denna studie skall kunna följas upp med liknande undersökningar framöver för att kunna analysera förändringar över tid i fråga om t.ex. uppfattning om regionen, regional identitet och demokrati.

Resultat från projektet publiceras dels successivt i form av informationsblad under 2011, dels i en gemensam slutbok i mars 2012.

På projektets hemsida finns mer information om projektet:
<http://www.pol.umu.se/forskning/forskningsprojekt/region>